

Університет менеджменту освіти
Національної академії педагогічних наук України
Всеукраїнська громадська організація
«Арт-терапевтична асоціація»

ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ

Збірник наукових праць
Випуск 2 (26)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ № 17048-5818ПР від 02.02.2010

Арт-терапевтична
АСОЦІАЦІЯ

Київ – 2019

УДК 159.9

ББК 84.5

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради ДВНЗ «УМО»
(Протокол № 7 від 19 грудня 2019 року)*

Редакційна колегія

П.В. Лушин, доктор психол. наук (гол. ред.)

О.М. Скнар, кандидат психол. наук (заст. гол. ред.)

Т.М. Титаренко – академік НАПН України, доктор психол. наук,

В.О. Татенко – член-кореспондент НАПН України,

доктор психол. наук;

О.І. Бондарчук, О.А. Бреусенко-Кузнєцов, В.О. Васютинський,

Н.Ю. Воляннюк, П.П. Горностай, Ю.О. Приходько, Н.Ф. Шевченко –

доктори психол. наук;

О.І. Бондаревська, О.Л. Вознесенська, Л.В. Мова –

кандидати психол. наук

У статтях збірника розкрито сутність арттерапії як специфічного виду психотерапевтичного діяння, окреслено сучасний досвід розвитку арттерапевтичної практики та властивого арттерапії бачення людини та світу. Збірник підготовано за матеріалами щорічного науково-практичного семінару «Творча розмаїтість простору арттерапії», який було організовано ВГО «Арт-терапевтична асоціація» 27 вересня 2019 року в м. Суми.

Для практичних психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, спеціалістів суміжних наук, викладачів та студентів.

© ДВНЗ «УМО» НАПН України, 2019

© Арт-терапевтична асоціація, 2019

ПРАКТИКА АРТ-ТЕРАПІЇ, АВТОРСЬКІ МЕТОДИКИ ТА КЛІНІЧНІ ВИПАДКИ

УДК 159.923.5

ФЕНІКС, ЩО НАРОДЖУЄТЬСЯ З ПОПЕЛУ: ПОСТТРАВМІВНЕ ЗРОСТАННЯ ЗАСОБАМИ АРТТЕРАПІЇ

Вознесенська Олена,

*кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України,
член Ради правління ГС «Національна психологічна асоціація»,
президент ВГО «Арт-терапевтична асоціація» (Київ)*

Арттерапія є найбільш адекватним методом допомоги під час травмівних подій. Запропоновано використання техніки граттаж на останньому етапі подолання наслідків травмівних подій за Валері Еплтон. Посттравмівне зростання визначається як переживання позитивних змін в результаті травмівної події через досвід глибинного самовдосконалення, якісних змін та трансформації особистості, набуття нових смислів.
Ключові слова: арттерапія, травма, посттравмівне зростання.

Статья посвящена важному этапу работы по реабилитации людей, получивших психическую травму. Арт-терапия является наиболее адекватным методом помощи в работе с травмой. Предложено использование техники граттаж на последнем этапе преодоления последствий травматических событий по Валери Эплтон. Посттравматический рост определяется как переживание позитивных изменений в результате травматического события через опыт глубинного самосовершенствования, качественных изменений и трансформаций личности, приобретения новых смыслов.

Ключевые слова: арт-терапия, травма, посттравматический рост.

Art therapy is the most appropriate method of care for traumatic occurrences. It is proposed to use the technique of gratitude at the last stage of overcoming the consequences of traumatic events by Valerie Appleton. Posttraumatic growth is defined as experiencing positive change as a result of a traumatic event through the experience of deep self-improvement, qualitative change and personality transformation, the acquisition of new meanings.

Key words: art therapy, trauma, posttraumatic growth.

Проблема. На шостому році воєнних дій в нашій країні, після вимушеного переселення мільйонів людей, які залишилися без домівок, десятків тисяч поранених і тисяч загиблих, які залишили свої сім'ї без

Література:

1. *Вознесеньська О.Л., Сидоркіна М.Ю.* Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник / Олена Вознесеньська, Марина Сидоркіна. – К.: Золоті ворота, 2016. – 198 с. – Вид. 2е: випр. та доповн.
2. *Вознесеньська О.Л.* Ресурси арт-терапії на допомогу вимушеним переселенцям. Практичний посібник / О.Л.Вознесеньська. – К. : Human Rights Foundation, 2015. – 50 с.
3. Енциклопедичний словник з арт-терапії / О.Л. Вознесеньська, О.М. Скнар, О.А. Бреусенко-Кузнєцов, О.О. Деркач, Л.В. Мова та ін.; [за заг. наук. ред. О.Л. Вознесеньської, О.М. Скнар]. – К. : Видавець ФОП Назаренко Т. В., 2017. – 312 с.
4. *Лебедева Л.Д.* Практика арт-терапії: підходи, діагностика, система занять / Л.Д. Лебедева. – СПб. : Речь, 2005. – 256 с.
5. *Левин П.* Исцеление от травмы: уроки природы. Спец. выпуск: Работа с психической травмой / П. Левин // Московский психотерапевтический журнал. – 2003. – № 1. – С. 53-69.
6. *Левин П.* Пробуждение тигра – исцеление травмы / П. Левин, Э. Фредерик. – М. : АСТ, 2007. – 316 с.
7. Малюємо у техніці граттаж (воскографія) / Експерименти та творчість // Розвиток дитини ; – [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://childdevelop.com.ua/practice/3208/>
8. Практическая арт-терапия: Лечение, реабилитация, тренинг / Под ред. А.И. Копытина. – М.: «Когито-Центр», 2008. – 288 с.
9. Словник античної міфології. – К.: Наукова думка, 1985. – 236 с.
10. Фенікс // Українська мала енциклопедія : 16 кн. : у 8 т. / проф. Є. Онацький. – Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. – Буенос-Айрес, 1967. – Т. 8, кн. XVI : Літери Уш – Я. – С. 1979.
11. *Хульбут Г.* Укрощение бури: интермодальная арт-терапия в качестве инструмента преодоления чувств гнева и стыда у перенесших эмоциональные травмы пациентов / Гретхен Хульбут. // Арт-терапия в эпоху постмодерна ; [под ред. А. И. Копытина]. – СПб. : Речь, Семантика-С, 2002. – С. 173 – 186.
12. *Appleton V.* Avenues of hope: Art therapy and the resolution of trauma / V. Appleton // Journal of the American Art Therapy Association. – 2001. – Vol. 18. – Issue 1. – P. 6-13.
13. *Joseph S.* Growth following adversity: Theoretical perspectives and implications for clinical practice / S. Joseph & P. A. Linley // Clinical Psychology Review.– 2006. – Vol. 26. – P. 1041-1053.
14. *Levine P.* Waking the Tiger: Healing Trauma // P. Levine. – Berkeley : North Atlantic books, 1997. – 204 p.
15. *Tedeschi R. G.* Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence/ Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. // Psychological Inquiry.– Vol. 15. – 2004. – P. 1-18.

ЗМІСТ

Простір арттерапії (Скнар О.)	3
---	---

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРОСТОРИ ЗАСТОСУВАННЯ АРТТЕРАПІЇ

Бреусенко-Кузнєцов О. Слов'янська міфологія як предмет психологічного дослідження: пізнавальний модус міфологічного діяння слов'ян	4
Волошин В. Арттерапія і психологічна травма	32
Галіцина Л. Арттерапія як засіб психологічного супроводу в соціумі дітей з особливими потребами	41

ПРАКТИКА АРТТЕРАПІЇ, АВТОРСЬКІ МЕТОДИКИ ТА КЛІНІЧНІ ВИПАДКИ

Вознесенська О. Фенікс, що народжений із попелу: посттравмівне зростання засобами арттерапії	52
Гундєртайло Ю. Можливості використання арттерапевтичних методів у соціально-психологічному супроводі внутрішньо переміщених осіб	63
Кліндух О. Терапія батьківсько-дитячих стосунків через актуалізацію образу «Внутрішньої дитини»	72
Копил Г. Застосування арт-терапевтичної технології «Скляний мольберт» для розвитку соціального інтелекту дітей з особливими освітніми потребами в суспільстві	83
Обухова Н. Музикотерапія в сенсорно збагачених умовах для дітей з особливостями розвитку	96

Простір арт-терапії : [Зб. наук. праць] / УМО, 2019, ВГО «Арт-терапевтична асоціація», 2019; [Редкол.: Лушин П.В. та ін.]. – К. : Золоті ворота, 2019. – Вип. 2 (26). – 117 с.

У статтях збірника розкрито сутність арттерапії як специфічного виду психотерапевтичного діяння, окреслено сучасний досвід розвитку арттерапевтичної практики та властивого арттерапії бачення людини і світу. Збірник підготовано за матеріалами щорічного науково-практичного семінару *«Творча розмаїтість простору арттерапії»*, який було організовано ВГО «Арт-терапевтична асоціація» 27 вересня 2019 року в м. Суми.

Для практичних психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, спеціалістів суміжних наук, викладачів та студентів.

В статтях збірника раскрыта сутність арт-терапии как специфического вида психотерапевтического действованиа, представлен современный опыт развития арт-терапевтической практики и свойственного арт-терапии видения человека и мира. Сборник подготовлен по материалам ежегодного научно-практического семинара *«Творческая многомерность пространства арт-терапии»*, организованного ВОО «Арт-терапевтическая ассоциация» 27 сентября 2019 года в г. Сумы.

Для практических психологов, психотерапевтов, социальных работников, специалистов смежных наук, преподавателей и студентов.

The articles collected in the Annual are devoted to specifics of art-therapy as a kind of psychotherapy. Contemporary experience of art-therapeutic practice development is narrowed. Art-therapeutic concept of human being and world is enlightened in the Annual. The Annual collects the papers presented Scientific and Practical Seminar *«Creative variety of art-therapeutic space»*, which was organized by «Art-therapeutic association» on September, 2019 in Sumy.

For psychologists, psychotherapists, social workers, experts in adjacent sciences, teachers and students.

Наукове видання

ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ

Збірник наукових праць
Випуск 2 (26)

Засновано в 2007 році

Періодичність – 2 випуски на рік

Верстка – *Н. Романенко*

Обкладинка – *А.А. Миколенко*. В оформленні обкладинці використано роботу учасників змішаної групи під час двостороннього малювання фарбами на «Скляному мольберті» (авторська технологія Г. Копил).

Коректура та літературна редакція – *М.Б. Перун*

Надруковано з оригінал-макету, виготовленого
у ВГО «Арт-терапевтична асоціація»

Підписано до друку 20.12.2020 р. Формат 84x108/32.

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 5,9. Обл.-вид. арк. . Тираж 300 пр.

